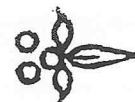

Pak jsem uviděla i hrob svatého Prokopa a pocítila jsem radost nesmírnou. Poklekla jsem u hrobu svatého Prokopa a modlila se prolévajíc slzy: „Světče boží, ctihodný Prokope, tys neodvrhl mne hříšnou, nedals mi zahynout, uchránils mne před pekelnou mocností, přivedls mne do stáda jako ztracenou ovci a vytrhl jsi mne z rukou lstivého a zrádného nepřitele, ba vyrvals mne hříšnou z tlamy samého Satanáše.“ Ve svých útrobách jsem již demony necítila. A bylo mi, jako bych nikdy nebyla od nich trpěla, rána jimi prohryzaná se zahojila. Byla jsem opět zdráva jako dřívce. Šla jsem na pravou stranu oltáře, jak mi svatí řekli, avšak nemohla jsem se tam dostat pro množství lidí, ale zajisté také proto, že jsem měla strach, abych nezpůsobila rozruch v době bohoslužby. A že na mém břiše byla znát rána, kudy svatí vyjímali pekelné temné ďábly, aby lidé nemysleli, že to bylo pouhé vidění, a nikoli opravdový zázrak svatých divotvůrců Prokopa a Ioanna.«

To je tedy slavný a slovy nesdělitelný zázrak vládkyně naší, Bohorodičky Panny Marie, a jejích sluhů, svatých divotvůrců Prokopa a Ioanna. Slyšeli to nejvyšší představitelé sboru duchovních i všichni ostatní, vojvoda toho města a všichni přítomní muži i ženy, děti i dospělí. Ti všichni chválili Boha i přečistou Matku boží, svaté patrony usťužské Prokopa a Ioanna. Rozezněly se hlavní zvony. Vešli pak do hlavního apoštolského chrámu přesvaté Bohorodičky a zpívali díkůvzdání. Mnozí obyvatelé města plakali, když viděli a slyšeli o takovém podivuhodném a slavném zázraku, jímž Bůh proslavil jejich svaté. Pak šli do chrámu svatého Prokopa s procesím, s kříží a ikonou Bohorodičky, přeslavné a nejsvětější Odigitrie, a s dalšími ikonami, zpívali díkůvzdání za hlaholu zvonů, odtud zamířili do chrámu svatého Ioanna, kde také sloužili pobožnost za hlaholu zvonů. A tehdy jediné oko nezůstalo suché, slzeli všichni, kdo viděli ten slavný zázrak nebo o něm slyšeli. Muži i ženy, všichni prolévali proudy slz, když seznali slavný a velký zázrak nejsvětější Bohorodičky a vyvolenců božích, svatých divotvůrců Prokopa a Ioanna. Po té jasné duchovní slavnosti se všichni rozešli do svých domovů rozradostněni a naplněni milostí.

JAK HOŘE NEŠTĚSTÍ
DONUTILO MLÁDENCE VSTOUPIT
DO STAVU ŘEHOLNÍHO

Z vůle Pána a Spasitele našeho
Ježíše Krista všemohoucího
od počátku věku lidského.
Na počátku věku pomíjejícího
stvořil Bůh náš nebe a zemi,
stvořil Bůh též Adama a Evu.
Přikázal jim žít ve svatém ráji,
dal jim toto boží přikázání:
neokoušet plodu opojného
z velikého stromu rajského.
Lidské srdce však nezná klidu ni bázně.
Adam s Evou porušili příkazy Páně,
dali se zlákat, zapomněli na ně.
Okusili plodu opojného
z velikého stromu rajského.
Za ten jejich převeliký hřích
Hospodinův spravedlivý hněv je stih.
Vyhnal jest Bůh Adama a Evu
ze svatého ráje, z Edenu,
usídlil je na vezdejší zemi.
Požehnal jim k budoucímu rozplození,
prací rukou svých přikázal žítí,
z plodů země jen by byli syti.
Potom Bůh dal přikázání, rozmilil
aby lidé brali se a ženili,
milé děti aby se jim rodily.
Ale lidské plémě už je takové:

od počátku nechtělo být pokorné,
radou otců jenom pohrdalo,
lásky mateřské si nevážilo,
přátele pak dobré zrazovalo.
Rodilo se slabé, hodně chatrné,
k tomu ještě k hříchu náchylné,
oddalo se marnostem a bezpráví,
navíc upadalo v nesváry,
a že žilo v samých neřestech,
vyvolalo proti sobě boží hněv.
Seslal na ně Pánbůh rány všeliké,
soužení a utrpení veliké,
nemoci těžké a pohany,
pohromy, ďábelské nástrahy.
Chodili nazí a nuzní,
trpěli chudobou, trýzní,
a to vše, by nás Bůh naučil v pokoře žít
a cestou pravou k spasení jít.
Takový lidský rod vzešel z praotce, pramáti.

Když už mládenec odložil chlapecký šat,
s láskou ho otec a matka počali nabádat,
na dobré skutky zaměřovat:
„Ty naše dítě milené,
vyslechni rady dobře míněné,
pomni vždy rodičů poučení,
nad která v životě moudřejších není,
ujdeš tak bédám v svém žití,
nic ti nebude chyběti:
Nechod, synu, tam, kde se pije a opile skáče,
nechlub se, nevydávej za boháče,
nespěchej, synu, pohlédnout číši na dno,
také se nedej obloudit ženskou vnadou,
nespočívej zrakem na dobrých krásných ženách,
na krásných otcovských dcerách.
Nelehej k spánku, kde není nikoho,
neboj se moudrého, boj se hloupého,
hloupí, ti jen hloupé pikle kují,
o majetek lidí olupují,

špatní tě strhnou v ostudu
a navíc na tebe uvrhnou pomluvu.
Varuj se, synu, falešných hráčů,
střež se též povaleců a rváčů,
nedruž se s hlupáky, nechtěj s nimi pít,
střež se okrádat, někoho oloupit,
oklamat, zla se dopustit.
Moudrý, synu, po zlatu, po stříbru nebaží,
chce jen to, co vskutku mu náleží,
aniž pak křivému svědectví mlčky přihlíží.
Otce a matky nevzpomínej ve zlém,
jakož i všech lidí vzpomínej v dobrém,
pak i Bůh ti bude oplácet dobrem.
Nehanob, synu, bohatce ani chudého,
všech si važ, jednoho jako druhého.
S moudrými, synu, neměj vády,
jejich vždy poslouvej dobré rady,
s rozšafnými jenom se domlouvej,
aby ti nebylo v životě ouvej.“
Mládenec byl tehdy nezralý, mlád,
rozumu ještě nestačil posbírat,
styděl se poslouchat otcovských rad,
vděčně se k matce své zachovat.
Svého jen poslouchal hloupého umu.
Vydělal mládenec padesát rublů,
ihned si opatřil padesát druhů.
Pýchou se nadmul až k prasknutí.
Všichni se v přízeň mu nutí,
jako by k němu odevždy patřili.
A jeden takový přítel přemilý
nabídl mládenci, aby se sbratřili.
Lichotkou sladkou ho omámil,
ke krčmě vbrzku ho přivábil.
Slíbil ho usadit k poháru vína
a též mu objednat džbáněk piva.
Ze dvora vedl ho do šenku dál
a takto k němu promlouval:
„Popijme spolu tak jako bratři,
na zdraví, na mladost, kteráž se patří.

Napij se z poháru čistého vína,
čeká tě pak ještě medovina.
Jestli se trochu opiješ,
tam, kde ses napil, ulehneš.
Budu tě jak bratr opatrovat,
hlídat tě, jak oko v hlavě chovat.
Milému bratru vždy po ruce
stát bude plná konvice.
Bude tu též džbáněk a v něm medovina,
vedle číše pěnivého vína.
Však já tě dobře ohlídat dovedu,
hned jak se vyspíš, k otci tě odvedu.“
A tak se mládenec na něho spoleh,
šel za ním, ve všem ho poslech.
Že to byl bratr od čepu,
pivo jim nosili z výčepu:
k pěnivému vínu
připíjeli medovinu.
Pak se napil piva z džbánu
a v tu ránu už byl v pánu.
Kde se opil, tam si lehl,
na přítele se spolehl.
Když se pak slunce k západu níží,
mládenec vstává, kol se rozhlíží:
drahé šaty jsou tytam,
boty s přezkou jakbysmet,
nohavice nemá více,
hrůza na to pohledět.
Pod hlavou má jakýs fládr,
na sobě jen hrubý hadr,
nahnul se, škrpále popad,
přítel jak by se do země propad.
Mládenci jen v hlavě šumí.
Obléká se, jak jen umí,
na nohy děravé škrpále,
ostatního namále,
pytel místo nohavic,
pak si umyl bílou lím.
Stojí, hledí zachmuřen,

a sám k sobě mluví jen:
„Bůh vůči mně příkrý nebyl,
měl jsem se vždy jako v nebi.
Teď však nemám, co bych pojed,
tam až jsem to doved.
Nemám groše ani půl,
jsem jak v plotě kůl.
Všichni blízcí se mne zřekli,
přátelé se rozutekli.“
Mládenec se stydí přiznat k tomu,
vyhýbá se otcovskému domu,
kde naň čeká otec, matka.
Ke svým milým nenašel už vrátka.
Šel na druhou stranu, do neznáma.
Přišel k dvoru, před ním velká brána.
U vchodu se pozastaví,
hostina se v domě slaví.
Každý je tam velmi vesel,
mládenec tam také vešel.
Poklonil se dobrým lidem,
přežehnal se svatým křížem
před svatými ikonami.
Klaněl se na všechny strany.
Jeho zbožné křížování,
jeho slušné vychování
poznali hned dobří lidé,
přijali ho mezi sebe.
Pozvali ho k dubovému stolu,
dali místo podle jeho rodu,
ani větší, ani menší, ale střední,
tam, kde děti kupců sedí.
Hodokvas už kypí, šumí,
hosté pijí rozjásaní,
chlubí se a vychvalují.
Jen mládenec málo mluví,
smutek jeho radost tlumí.
Nepije a nejí, netěší se,
jen tak sedí, nechlubí se.
Až si toho lidé všimlí:

„Co ti chybí, chlapče milý?
Jen tak sedíš, nebavíš se,
smutně hledíš, kormoutíš se,
při připitcích nechlubíš se.
Že by tě snad s vínem obešli,
místo podle rodu nemáš-li?
Urazila tě snad naše dítko
nebo nespravedlivá čis výtka?
Pokusil se někdo se ti vysmívat,
nejdou k tobě naše děti vlídné snad?“
Odpovídá jim mládenec tak:
„Páni mí, i vy, mé krásné paní,
poslechněte o mém trmácení,
jak jsem poučení od rodičů nedbal,
v hospodě se jen holedbal,
poslyšte o číších medoviny,
jak jsem pil, netuše viny,
kolikrát jsem se pak opil,
čím jsem chybil a prohloupil,
jak jsem se zřek rady otce
a teď za to strádám trpce.
Jak na mne Bůh seslal soužení veliké,
bolesti duše všeliké,
smutek, jež nikdo neutiší,
a bídu, v níž Bůh mne nevyslyší.
Nouze mi docela zchromila jazyk,
nezbývá mi než se v prachu plazit,
proto mé srdce teď žalem zmírá,
mladá má tvář je bílá.
Jasně mé oči jsou zakaleny,
zevnějšek celý jak vyměněný.
Otcovský dům svůj jsem ztratil,
mladistvý rozkvět svůj zhatil.
Páni mí, i vy, mé krásné paní,
dovolte jedno dotázání:
povězte, jak mám dál žít,
ve světě širém se neztratit,
jak dobré přátele zas najít tady?“
Lidé dávají mládeneci takové rady:

„Mládenec dobrý jsi, přemýšlivý,
mezi cizími nebuď domýšlivý,
měj přátele i nepřátele rád,
dítěti, starci snaž se pomáhat,
a nevyzrazuj cizí tajemství,
vidíš-li něco nebo slyšíš-li.
Meď kolem huby hled lidem nemazat
a nebuď jako lstivý had,
který se plazí úkradkem,
se všemi dobrou vůli měj.
Ten, kdo je mírný a pravdy se drží,
pocty a uznání ode všech strží.
Požívat budeš vážnosti,
která vždy jenom toho ctí,
kdo umí ve své pravdě stát.
Přátelství pevná jako hrad
pak nabídnou ti lidé význační
a budou chtít se s tebou pobratřit.“
Odešel mládenec v cizí kraje,
život ved řádný, štěstí mu přeje,
vbrzku měl peněz hopsa hejsa,
našel si nevěstu, až srdce plesá,
a rozhodl se oženit.
Hostinu přikázal vystrojit,
jak patří jeho stavu,
hosty své uctivě vítá s prahu.
Snad v tom byl ale jeho starý hřích,
snad Bůh to ráčil dopustit,
spíš ale byl v tom asi das,
že nezdařil se hodokvas.
Už se zas mládenec naparuje,
už se zas před hosty vytahuje,
tak jak to dříve činil rád,
leč pýcha předchází pád.
„A stejně teď mám víc než dřív!“
Zaslechlo to vše Hoře Neštěstí,
mládeneci nic dobrého nevěstí:
„Nechlub se, mládenče, štěstím svým,
nepyšni se svým bohatstvím!

Už tady byli jiní, rozumní,
a přece nakonec byli mí.
Jak jednou drápkem uvázli,
už byli světu na blázny,
nic se mnou nikdy nesvedli,
do velké bídy zabředli,
nezbavili se mne až do hrobu,
leđa tam za nimi nemohu,
od jejich hrobu dodnes vane neštěstím.
Cožpak já, Hoře, zaháletí smím?
Skřehot můj jiné už provází,
druhé už strkám k nesnázím.
Já, Hoře, musím mezi lidmi žít,
nedám se ani holí zapudit,
nejlíp mi tam, kde se hodně pilo.“
Horečné Hoře se zamyslílo:
„Jak já bych mládenci zkřížilo cestu?“
Mládenci Hoře zjeví se ve snu,
Istivé své řeči skřehotá, mele:
„Vrať slovo, mládenče, nevěstě milé,
jinak tě nevěsta otráví,
tvá žena tě dočista zadává,
pak si tvé bohatství dopřeje.
Vzpomeň, jak v krčmě dobře je.
Shoď to své roucho svatební,
oblékni hadry krčemní,
v krčmě tě Hoře opustí,
zbude ti pouhé neštěstí.
Co bych si počalo s chudšasem?
Za tím už dále nejdu sem,
kde leđa loupež zlá se chystá.“
Mládenec nevěří v ta slova pustá.
Lest jiná Hoři do hlavy vjela:
přijalo podobu archanděla Gabriela,
ještě víc mládenci nadbíhá,
z nového soudku nabírá:
„Cožpak ti, mládenče, nadevše není
nahé a bosé oproštění,
být lehký jako ten pták?

Drahý šat koupíš, brzy prodřeš však,
bez toho všeho dá se žít.
Nahé a bosé každý nechá být,
nevyhání je nikdo z ráje,
na onom světě není zloby na ně,
nikdo na ně s holí nerukuje.
Nahý však vražedné pikle své kuje!“
Mládenci sen se zalíbil,
záhy svůj majetek prohýřil,
odhodil roucho svatební,
oblékl hadry krčemní
na své bílé tělo.
Komu by se ale chtělo
přátelit se s darmojedem?
Jde, kudy ho cesta vede.
Cesta vede k bystré řece,
na ní přívoz,
zaplat obnos,
nepřevážím jen tak přece.
Plat, přes řeku chceš-li!
On však nemá ani grešli.
Celý den proseděl na břehu,
druhý den chýlí se k večeru,
v ústech neměl ani sousta.
Tehdy náš mládenec povstal.
Zachmuřeně před se hledí,
mezi zuby slova cedí:
„Ach ty mé hořké neštěstí,
kams umělo mne dovésti!
Teď tady hlady umírám,
co se mnou bude, Bůh ví sám.
Tři dny jsem sousta nepozřel,
teď abych do řeky skočit šel.
Studená řeko, tvá přišla chvíle,
snězte si, ryby, mé tělo bílé,
všechno je lepší, než takto bídně žít.
Zda se tak od Hoře dokáží odloučit?“
Kde se vzalo, tu se vzalo,
vedle něho Hoře stálo,

bosé, nahé, nezná studu,
jenom kousek lýka zpředu,
bohatýrsky hlaholilo:
„Ode mne nesmíš se, mládenče, hnout,
do hrobu nesmíš mi uprchnout,
nech řeku dál spěchat k moři,
neztrácej odvahu, mládenče, v hoři.
Kdo v hoři musí žít,
ten nesmí smuten být,
kdo v hoři smutný je,
ten jistě zahyne!
Smutek je v hoři pohroma.
Vzpomeň si, mládenče, jak doma
otcova slova tě nabádala
a matka jak tě varovala.
Proč jsi jejich rady nedbal,
po hospodách se holedbal?
Styděl ses jim pokořit,
jenom po svém chtěl jsi žít.
Neposlušný marně hořekuje,
pro toho jen Hoře tu je,
pro toho štěstí už nekvete,
kdo se s dareby zaplete.“
Hoře Neštěstí dál povykuje,
na mládence pokřikuje:
„Podrob se mi, pokloň k samé zemi,
nad Hoře Neštěstí moudřejší není.
Hned budeš převezen za řeku bystrou
a v domě za řekou stůl tobě prostrou.“
Pochopil mládenec: Hoře je souzeno mi.
Klaní se Hoři až k samé zemi,
po jeho vůli
lomí se v půli.
A hned si mládenec poskočil,
na příkrém břehu se zatočil,
na žlutém písku pobřežním.
Smutek už více není s ním,
své Hoře Neštěstí utišil,
pro sebe říkanku si složil:

„Kdo nic nemá, ten nic nedbá,
nestará se, kam co schová.“
Neměl už pláč na krajíčku,
zazpíval si teď písničku,
písničku pěknou pěl,
to, že už leccemus rozuměl:
„Zámožná matka mne povila,
v náručí šťastná mne nosila,
do drahých šatů mne oděla,
zálibně na mne pak hleděla:
„Jak je to dítě v těch šatečkách krásné,
nad krásou, bohatstvím srdce až žasne!“
Kéž by ta slova byla dnes platná!
Bez matky útěcha každá je špatná,
já teď už dobře vím ze zkoušky steré:
nelze den chváliti před večerem,
z opilce bohatec bude jen stěží,
pobuda pokaždé končí ve věži.
Chtěli mít rodiče ze syna kupce,
našli by rodiče dnes leda hlupce.“
Sotvaže mládenec písničku dozpíval,
převozník na něho přátelsky zakýval,
přepravil přes řeku, ničeho nežádal,
a pak už hospodář štědře mu najíst dal.
Cár jeho krčemný hodili do pece,
čistý šat rolnický kázali obléci.
Nato pak pravili lidé ti dobří:
„Srdci a rozumu jenom se podříd!
Odejdi domů, vrať se ke svým
milným staříckým rodičům čestným,
ku svému otci a matičce,
posluž jim v poslední hodince,
předsmrtné přijmi jich požehnání.“
Nemá už mládenec déle stání.
Domů se navrácí, Hoře však mládenci nadběhlo,
uprostřed pole pak k mládenci přiběhlo,
a jeho krákání nese se polem,
jako když zlá vrána skřehotá nad sokolem.
Promlouvá Hoře takovou řeč:

„Přede mnou, mládenče, úkrytu nenajdeš,
já, Hoře Neštěstí, nejsem jen prozatím,
já se ti, mládenče, do smrti neztratím,
já nejsem samo, mám ještě bratříčky,
jeden jak druhý je, všichni jsme hladoucí,
všude se umíme vetřít a protáhnout.
Kdo jednou nám patří, nesmí se od nás hnout,
je s námi do smrti na jedné lodi,
tak už to v naší rodině chodí.
Leť s ptákem k obloze, s rybou pluj do moře,
jsem s tebou jako stín,
v tebe se zavěším.“
Vznesl se mládenec sokolem v nebe,
Hoře co luňák za ním se žene,
mládenec uniká co holub bílý,
Hoře však jestřábem už za ním pílí,
co by vlk šedivý mládenec uhání polem,
Hoře však s hončími psisky je vzápětí kolem,
změnil se mládenec v stepní trávu prostou,
Hoře už přichází — v ruce kosu ostrou.
Ještě se Neštěstí mládenci vysměje:
„Pěkně tě, travičko, posečem,
budeš ty, travičko, posečená,
bujnými větry roznesená.“
Rybou se mládenec do moře vrhá hbitě,
Hoře však kolem něj napíná husté síť.
Ještě se Neštěstí mládenci vysměje:
„Zbytečná, rybičko, smrt tvá je,
vždyť já tě, rybičko, ulovím,
dobře se tebou pak nasytím.“
Šel tedy mládenec cestou pěší,
Hoře se do něho ihned věší.
Mládence učí, jak bohatě žít,
u cesty číhat, kupce oloupit.
Mládence čeká leda šibenice,
lámání v kole, sotva co více.
Vyvstane mládenci jediná myšlenka spásná:
v klášteře čeká ho mnišská kutna řásná.
Za bránu posvátnou Hoře už nevstoupí,

navždy si mládenec duše klid vykoupí.
Tohoto žití je konec už bez taje.
Dej, Bože, přijít nám za tebou do ráje,
pekelných muk zbav nás, hříšné, ó Pane,
na věky věků. Amen.